



İSTANBUL GEZGİNLERİ



Aksiyon 59 / 19-20.03.2016

BURSA



İçindekiler

Cumalıkızık	3
Tirilye.....	4
Gölyazı.....	5
İnkaya Çınarı.....	5
Karagöz Müzesi	6
Irgandı Köprüsü	10
Yeşil Camii ve Türbesi.....	10
Uzun Çarşı	13
Fidan Han	14
Pirinç Han	15
İpek Han	15
Emir Sultan Camii ve Türbesi.....	15
Bursa Kent Müzesi.....	17
Tarihi Belediye Binası	17
Orhan Camii (ve külliyesi).....	20
Kozahan.....	22
Ulucami	23
Şengül Hamamı (Gümüşçüler Çarşısı)	24
Bali Bey Hanı	24
Osman Gazi ve Orhan Gazi Türbeleri	25
Saat Kulesi	26
Şehadet Cami	27
Kavaklı Cami	27

Cumalıkızık

(tanitma.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Osmanlı sivil mimarisinin en görkemli köy yerleşimini günümüze ulaştırıran Cumalıkızık, son yıllarda ülkemiz yanında tüm dünyada da tanınmaya başlamıştır. O kültür varlıkları yanında doğal varlıklarca da zengindir.

Tarihçe: Osmanlıların Bursa'da ilk yerleştikleri bölgelerden olan Cumalıkızık, 180'i halen kullanılan, bazılarında ise koruma ve restorasyon çalışmalarının yapıldığı toplam 270 ev ile Osmanlı dönemi konut dokusunu günümüze taşımaktadır.

Cumalıkızık yerleşiminin güneydoğusunda Uludağ eteklerindeki İhlamurcu mevkiinde Bizans devrine ait bir kilise kalıntısı 1969 yılında tespit edilmiştir, Kilise kalıntısının yüzeyde rastlanan bazı mimari parçaları Bursa Arkeoloji Müzesi'nde saklanmaktadır. Bursa yakınlarında kurulan Osmanlı Beyliği kuruluşundan kısa zaman sonra bölgeye hakim olmayı başarmış, 1326 yılında Bursa'yı, 1331 yılında İznik'i fethederek yörede varlığını kesin olarak kabul ettirmiştir. Böylece Osmanlı halkının bu topraklara yerleşerek kentler ve köyler oluşturması sağlanmıştır. Cumalıkızık vakıf köyü olarak kurulmuştur ve bu özelliğini yerleşim dokusu konut mimarisi, yaşam biçimine yansıtmıştır. Uludağ'ın kuzeyindeki dik etekler ile vadilerin arasında sıkışıp kalan yöre köylerine bu konumlarından dolayı "kızık" adı verilmiştir. Köylerin birbirlerinden ayrılması için de dereye yakın olanına Derekızık, Fidyeye verene Fidyekızık ve Kızık köylerinden topluca gidilerek cuma namazı kılınan köye de Cumalıkızık adları verilmiştir.

Tirilye

(tr.wikipedia.org sitesinden alınmıştır.)

Tirilye, olasılıkla Mudanya'nın fethi ve Mirzeoba, Kaymakoba gibi Türkmen köylerinin kuruluşu evresinde (1321-1330 arasında) Osmanlılar tarafından ele geçirilmiştir. Fethinden sonrada Rumların çoğunluk olarak yaşadıkları bir yerleşim olma özelliğini korumuştur.

II. Bayezid döneminde İstanbul'dan 30 hane Türk'ün getirilerek yerleştirildiği ve eski kayıtlarda Kitai'nin iskelesi olarak anılmakta olan Tirilye, Osmanlı döneminde Rumların büyük çoğunlukla yaşadıkları zengin bir yerleşim yeri idi. Özellikle zeytin ve zeytinyağı dünyaca tanınmıştı. İpekböcekçiliği ve şarap üretimi ile balıkçılık da önemli uğraşlar arasında geliyordu.

1906 tarihli Hudavendigar Vilayeti Salnamesi'nde belde, şöyle tanımlanmaktadır:

“Tirilye bucağı, Mudanya ilçesinin batısında ve Marmara Denizi kıyısındadır. Hoş bir havası vardır. Kasabada bir Cami-i şerif, bir İslam ve iki Hristiyan ilkokulu, yedi kilise ile eski eser niteliğinde üç manastır vardır. Kemerli denen kilisenin iç bölmelerinde bazı eski eserler bulunmaktadır. Başlıca üretimi zeytin, koza ve ev içi imalat sanayinden olarak çeşitli oda dokumalarından oluşmaktadır. Zeytin ürünü Doğu Rumeli ve Karadeniz kıyıları ile İskenderiye dolaylarına gönderilmektedir.”

1909'da Sadrazam Mahmut Şevket Paşa'nın öldürülmesi üstüne, bir süre “Mahmutşevketpaşa” adı verilen belde, kısa süre sonra yine eski adıyla anılır olmuştur.

Yunanistan'ın 1920–1922 arasında Bursa ve çevresini işgal altında bulundurduğu dönemde, Kral Konstantin tarafından ziyaret edilen (Eylül 1921) Tirilye, 13 Eylül 1922 günü Türk ordusunun gelmesi ile işgalden kurtarılmıştır.

Kurtuluş Savaşı sonrasında beldenin Rum halkından bir bölümü kendiliğinden, bir bölümü de Lozan'da varılan "Mübadele Anlaşması" gereğince Yunanistan'a göç etti. Onların yerine Selanik ve Girit'ten gelen Müslüman-Türk göçmenler beldeye yerleştirildi. Ayrıca Selanik, Usturumca, Dedeağaç, Serez, Tikveş, Karacaovalı ve Bulgaristan'dan gelen bazı göçmenler de bölgeye yerleştirildi.

1963'te "Tirilye" adı kaldırılarak yerine "Zeytinbağı" adı verildi. 2011'de ise Zeytinbağı ismi kaldırıldı ve beldenin ismi tekrar "Tirilye" oldu.

Gölyazı

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Bursa sınırları içinde, doğa ile tarihin bir arada yaşadığı bir eşsiz güzellik de Ulubat Gölü kıyısındaki Gölyazı Köyü'dür. İlbaharda yükselen sular nedeniyle yarı bellerine kadar su içinde kalan ağaçlar, yine bu sularla süzülen ördekler, Arnavut kaldırımlı dar sokaklar; antik çağda Apolyont olarak bilinen bu köyün güzelliklerinden yalnızca birkaçıdır. Tümüyle SİT alanı olan bu bölge, özellikle Apollon Tapınağı ve kilisesi ile dikkat çeker.

İnkaya Çınarı

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Bursa'nın kuzeyindeki Oyukçınar Mahallesi'ne adını veren çınar ağacı 18,2 metre gövde genişliği ile Türkiye'nin en büyük ağaçlarından. Halkalı ve Dudaklı Çınarı ile, her yıl içinde leyleklerin yuva yaptığı Kiremitçi Çınarı, Osmanlı ile yaşıt Bursa çınarlarıdır.

Çekirge'de Uludağ yolu üzerindeki İnkaya köyünde, aynı adla bilinen 598 yaşındaki çınar, dünyaca ünlüdür. Adını, Osmanlı Devleti'nin ilk köylerinden biri olan Uludağ Yolu üzerindeki İnkaya Köyü'nden alan çınar ağacı 13 ana kola sahiptir. "İnkaya Çınarı"nın boyu 35 metredir.

Dallarının kalınlığı 3-4 metreyi bulan çınar 9.2 metrelik çevresiyle Türkiye'nin en yaşlı ağaçlarından biridir.

Karagöz Müzesi

(karagozmuzesi.bursa.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

14 Haziran 1997, Bursa yeni bir kültür merkezine kavuşuyor. Çekirge caddesi üzerinde yer alan ve yıllardır atıl duran eski trafo binası, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı tarafından yeniden yapılandırılarak Sanat Evi olarak hizmete sunuluyor.

Binanın misyonu konumu nedeniyle hemen belirleniyor, çünkü Bursa'nın kültürel simgesi olan Karagöz anıtı hemen karşısında, dolayısıyla adı da Karagöz Evi. Yıllarca göz ardı edilen Türk Gölge oyunu artık kahramanının adını taşıyan bir eve, biz Bursalılarda yeni bir mekâna kavuşuyoruz böylelikle. Binada Karagöz gösterilerinin yapılacağı bir gösteri salonu, Karagöz – Hacivat galerisi, kukla galerisi, ihtisas kütüphanesi ve Tasvir yapım atölyesi yer alıyor.

Aynı yıllarda kurulan UNIMA Bursa Şubesi de, Karagöz meşalesini eline alıp birbiri ardı sıra gerçekleştirdiği gösterilerle, ülke çapında ustaların katılımıyla düzenlediği çıraklık ve ustalık kurslarıyla Karagöz Evi'ni adına yaraşır bir düzeye çıkarıyor. Karagöz Evi kısa sürede, geleneksel gölge oyununu yeniden canlandıran bir mekâna dönüşüyor.

Ve 2007, Bursa Karagöz Evi on yılı geride bırakıyor ve onuncu yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından müzeye dönüştürülen Karagöz Evi, artık Karagöz Müzesi olarak hizmet veriyor. Karagöz sanatını yarınlara tüm pırıltısı ile ulaştırabilmek için yeni bir misyon üstleniyor.

Karagöz Hacivat Oyunlarının Bölümleri

Türk Gölge tiyatrosu olarak bilinen Karagöz-Hacivat oyunları dört bölümden oluşur. Bunlar:

I. Mukkaddime (Giriş, Öndeyiş veya Prolog): Bu başlangıç bölümünde kamıştan yapılmış Nareke adı verilen düdüğün çalınması eşliğinde göstermelik adı verilen ve genellikle bir ev ya da bitki benzeri bir manzara tasviri Küşteri Meydanı adı verilen perdenin aşağısından ağır ağır yukarıya doğru yükseltilir. Önce perdeye Hacivat gelir ve bir semai okuyarak Karagöz'ü davet eder. Karagöz de bu daveti kabul ederek Hacivat'la atışmaya başlarlar.

II. Muhavere (Söyleşi veya Atışma): Bu bölümde Hacivat'la Karagöz birbirlerine bilmeceler sorarlar. Başlarından geçen bir olayı ya da gördükleri bir düşü gerçekmiş gibi anlatırlar.

III. Fasil (Oyun): Karagöz oyunlarının ana bölümü budur. Asıl konunun geliştiği bu bölümde oyunun konusuna göre diğer karakterler de oyuna dahil olurlar. Bu bölümün müzikleri arasında gazeller de önemli bir yer tutar. Karagöz'ü yaratan kişi olarak bilinen "Şeyh Küşteri"yi Pirleri olarak kabul eden Karagözcüler bu nedenle Karagöz perdesine de Küşteri Meydanı adını vermişlerdir. Perde gazellerinin hemen hepsinde de bu kişinin adını geçirirler. Örneğin "Hazret-i Sultan-i Orhan rahmetullah'tan beri/Yadigar-ı Şeyh Kuşteri becadır perdemiz" gibi.

IV. Bitiş (Final, Epilog): Çok kısa olan bu bölümde konu bitmiş, olaylar çözülmüştür. Hacivat'ın Karagöz'e hitaben "Yıktın perdeyi eyledin viran/Varayım sahibine haber vereyim heman" şeklindeki repliği duyulduğunda seyirciye oyunun bittiği ilan edilmiş olur. Diğer görüntüler perdeden çekilirken en sonunda çengi gelir müzik eşliğinde oynar.

Karagöz – Hacivat Oyunlarının Gereçleri ve Tekniği

Hayâli: Karagöz oynatan ustadır. Karagözü tek bir usta oynatır ve bütün mizansenleri o idare eder. Ses taklidi yapabilir. Şarkıları usûl içinde kalarak karikatürize edip perdedeki tiplere özel usûller üretir. Bazı şarkılar bazı tiplerle özdeşleşmiştir. Şarkı duyulduğunda seyirci o tipin perdeye geleceğini bilir. Karagöz ustası, "hayâli" ünvanını uzun yıllar yanında "yardaklık" yaparak yetiştirdiği kendi ustasından alır.

Yardak: Ustanın perde arkasındaki yardımcısıdır. Tef çalar, tasvirleri ustanın eline verir.

Perde: Karagöz perdesi zaman zaman farklılıklar gösterse de genellikle 180x100 cm ebatlarındadır ve beyaz renklidir. İlk zamanlar, yani "Kâr-ı Kadîm" (eski) oyunlarda) perde basitçe iki duvar arasına iple gerilen bir basma kumaştan oluşmaktaydı ve 2 x 2,5m uzunluğundaydı. "Nev icad" (yeni) oyunlarda ise paravana şeklinde bir sahne oluşturularak beyaz renkli patiskadan, Ayna adı verilen bir perde kullanılmaktaydı. Bu yeni perdelerin ebatları 180x100 cm'ye küçültülmüştür. Perdeye, Karagöz'ü ilk oynattığı ileri sürülen Şeyh Küşteri'ye atfen Küşteri Meydanı adı da verilir.

Peş tahtası: Perdenin altında bulunan bu tezgâh perdenin gerisine doğru uzanır ve üzerinde Karagöz ustasının kullanacağı "tasvirler", "nâreke", "tef", "ışık kaynağı" vb bu tezgâhın üzerinde hazır bulunur. Raf şeklindeki parçasına Destgâh da denir.

Hayâl ağacı: Karagöz ustası perdede birden fazla tasviri idare etmeye çalışırken, yani her iki eli de tasvirlerin çubuklarıyla doluyken, perdede olması gereken üçüncü, dördüncü vb. tasvirleri perdeye yapışık (ve haliyle hareketsiz) tutmaya yarayan çatal biçimli destek gereci.

Tasvirler: Perdede karakterlerin iki boyutlu şekillerine "tasvir" denir. Bunlar ışığı kısmen geçirebilen şeffaf materyallerden yapılırlar. Geleneksel yöntemde deve derisi kullanılmaktaydı. Bazen de

tasvirler manda, düve, at, eşek ve keçi derisinden kesilirdi. Deve derisi köpek dışkısı (tüyleri dökmekte etkilidir, ancak taze değilse etkili olmaz) ve zırnıkla (sodyum sülfat) tabaklandıktan sonra gerilerek yavaşça kurutulur, camla kazınıp inceltilerek şeffaflığı artırılır. Tipleremeler deri üzerine çizilip kesildikten sonra ışığı daha da geçirebilmesi için kontürler boyunca delikler açılır. Tasvirler zımparalanarak derinin içine işleyebilen, dayanıklı bitkisel kök boyaarla boyanırlar. Tasvirler genellikle 32–40 cm boyundadır, ancak en iri tasvir "Himmet"tir ve 50 cm boyundadır.

Oynatma çubukları: Gürgeu ağacından yapılırlar ve boyları 50-60 cm kadardır. Tasvirlerle tutturularak onlara perdede hareket kazandırmak için kullanılırlar.

Fırdöndü: Türk Karagözü yatay çubuklarla oynatıldığı için tasvirler tek yönlü hareket ederler, geri dönemezler. Bunu aşmak için bazen tasvirlerin sırtına deriden ufak bir yuva yapılırlar ve bir menteşe yardımı ile görüntünün sağa sola dönmesi sağlanır. Buna "fırdöndü" denmektedir.

Göstermelik: Oyun başlamadan önce müzik eşliğinde perdede hareketsiz duran canlı veya cansız varlıkların tasvirleridir. Bunlar bir limon ağacı, çiçek demeti, gemi, denizkızı veya kedi olabilir. Ya da Zaloglu Rüstem'in dev ile savaşını gösteren bir resim konur. Bunların konuyla ilgisi olması gerekmez. Amaç seyircide bir merak uyandırmak ve onu birazdan başlayacak oyunun havasına sokmaktır.

Işık kaynağı: Eski zamanlarda mum ışığı veya şem'a (bir tür yağ kandili) kullanılmaktaydı. Modern zamanlarda elektrik ampulleri kullanılmaktadır.

Nâreke: Kamıştan yapılmış, kavala benzer bir tür düdüktür. Mükaddime (giriş) bölümünde çalınır.

Tef: Genelde Karagöz ustası (Hayâli)'nin yardımcısı (Yardak) tarafından çalınır. Oyundaki tefe dayren denmektedir, tefi çalana ise dayrenbaz denilmektedir.

Zil: Tefin kullanıldığı anlarda zil de kullanılmaktadır. Tef ve zilin bir arada olduğu "zilli tef" de kullanılan geçrelerden biriydi

Irgandı Köprüsü

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Gökdere üzerindeki en önemli yapı Irgandı Köprüsü'dür. Dünya üzerinde dört arastalı köprüden biri olan Irgandı Köprüsü, Osmangazi ve Yıldırım ilçelerini birbirine bağlar. Çeşitli kaynaklarda Irgandı Köprüsü'nün 1442 yılında Pir Ali oğlu Tüccar Muslihiddin tarafından mimar Abdullah oğlu Timurtaş'a yaptırıldığı ifade edilmektedir. Tarihi kaynaklara göre üzerinde, 31 dükkan ve bir mescitten oluşan tonozlu kagir bir yapı ile köprünün ana taşıyıcı tonozunun her iki yanında birer adet depo (ahır) bulunan köprü, 1855 depreminde büyük hasar görmüş ve üzerindeki kagir yapı yerine irili ufaklı ahşap dükkanlar inşa edilmiştir. 1922 yılında kenti terk eden Yunanlıların bombalaması sonucu köprü yeniden tahrip olmuştur. 1949 yılında köprü betonarme olarak ve orijinal haline göre 60 cm. daha yüksekte yeniden yapılmıştır. 1988 yılından 2004 yılına kadar süren çeşitli bireysel ve kurumsal çabalar sonucunda, 2004 yılında 19. yüzyıldaki durumuna uygun olarak restore edilen köprü günümüzde çeşitli el sanatı atölyelerini ve dükkanları içermektedir. 17. yüzyılda Bursa'ya gelen Evliya Çelebi, bu köprünün mimarisi ile ilgili öyküler anlatmaktadır.

Yeşil Camii ve Türbesi

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Bursa'nın Yeşil semtindeki Yeşil Cami, cami, türbe, medrese, imaret ve bunlara 1485 yılında eklenen hamamdan meydana gelmiştir. Çelebi Sultan Mehmet'in emriyle h.817 (1415)'de yapımına başlanan Cami h.822 (1419)'da tamamlanmıştır. Yapı topluluğunun mimarı dönemin tanınmış kişilerinden Hacı İvaz Paşa'dır. Ayrıca nakkaşlığını

İlyas Ali oğlu Ali, ahşap işlerini Tebrizli Ahmet oğlu Hacı Ali, çini işlerini de Mehmet Mecnun yapmıştır.

Caminin planı yan mekânlı veya ters T düzenindedir. Ancak burada son cemaat yeri yapılmamıştır. Ne var ki, beş kubbeli bir son cemaat yerinin yapılması düşünülmüşse de sonradan vazgeçildiği bazı kemer başlangıcı izlerinden anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra pencerelerden bazılarındaki yarım kalmış bezemeler caminin tüm ayrıntıları ile tamamlanamadığına işaret etmektedir.

Cami girişinin üç yılda tamamlanan stalâkitli kapısının abidevi bir görünümü vardır. Kapının stalâkitleri ile onu çevreleyen yazı frizi arasında kalan bölümleri Rumîlerle doldurulmuştur. Kapı üzerindeki kitabelik kısmına sülûs yazı ile caminin yapımıyla ilgili bilgiler yazılmıştır. Diğer taraftan giriş kapısının iki yanındaki mihrapçıklara da yine sülûs yazı ile Mimar Hacı İvaz Paşa'nın isminin geçtiği küçük kitabeler yerleştirilmiştir.

Türk ahşap oymacılığının en güzel örneklerinden olan giriş kapısının yanlarına iki Bizans sütunu yerleştirilmiştir. Birbirlerine benzemeyen bu sütunlara aynı yüksekliği verebilmek için kaidelerine bir takım ilaveler yapılmıştır. Girişin iki yanındaki merdivenlerle de Hüdavendigâr ve Yıldırım Beyazıt camilerinde olduğu gibi üst kata çıkılmaktadır.

İbadet mekânı, aynı eksen üzerinde kubbeli iki ayrı mekân ve bunlardan giriş kapısı yanında bulunan iki yanına bitişik kubbeli küçük mekânlardan oluşmuş bir plan düzenine sahiptir. Böylece caminin ters T planı ortaya çıkmıştır. İki ana mekânın üzerleri 12.50 m. çapında iki ayrı kubbe ile örtülmüştür. Her iki kubbeyi birleştiren büyük bir kemer ile kilit taşı Mimar Hacı İvaz Paşa'nın bir harikasıdır. Duvarlardan kubbeye geçişi ise stalâkitli tromplar sağlamıştır. Bu iki ayrı mekândan mihrap tarafındaki, şadırvanlı mekândan üç basamak daha yüksektedir. Böylece Erken İslâm camilerindeki geleneğe uyularak şadırvanlı avlu içeriye alınmıştır. XIX. yüzyılda ibadet mekânını genişletmek ve her iki bölümü aynı seviyeye getirmek için

şadırvanlı avlu toprakla doldurulmuştur. Ahmet Vefik Paşa'nın Bursa Valiliği sırasında şadırvan meydana çıkarılarak cami eski haline getirilmiştir. Ancak şadırvan etrafındaki altın ve gümüş kakmalı parmaklık ile kaynaklardan varlığını öğrendiğimiz fiskiyesindeki mücevherler bulunamamıştır.

Caminin mihrabı yaklaşık 10 m. yükseklikte, stalâktitler, geometrik desenler ve bunların arasındaki çiçek dekorlu bir yazı frizi ile ilginç bir görünüme sahiptir. Ortasında beş köşeli, beyaz, açık ve koyu mavi, siyah ve altın renkli kabartmalar vardır. Ayrıca çini karoların üst kısımlarında yer alan Rûmi ve hatai motifleri de dikkat çekicidir. Mihrap çinilerinin renk ve desenleri Timur döneminde Meşhet, Herat ve Semerkant'ta yapılmış benzerlerini andırmaktadır. Böylesine yakın benzerlikler aynı ekolü benimsemiş işçilerin her iki tarafta da çalışmış olduklarını akla getirmektedir. Ayrıca mihrabın solunda Gülistan'dan alınma bir beyit ile sağında Fatiha süresi yazılıdır.

Caminin yan mekânlarında nişler, alçı ocaklar ve dolaplar vardır. Buradaki pencere ve kapı üzerindeki çini yazılarda da Çelebi Sultan Mehmet'in, Osmanlı Devletinin geçirdiği tehlikeler ve bu konuda yapılması gereken el birliğine değinilmektedir.

Yeşil Cami mimarisi ile olduğu kadar çinileri ile de ün yapmıştır. Girişteki duvarlar altı köşeli lacivert çinilerle kaplanmıştır. Yan mekânların duvarları ise yerden iki metre yüksekliğe kadar altı köşeli koyu yeşil çinilerle bezelidir. Bu altı köşeli çinilerin arasında kalan üçgen yüzeyler firuze renkte küçük çini parçaları ile doldurulmuştur.

Yeşil Caminin ilginç bölümlerinden biri de hünkâr mahfelidir. Girişten oldukça dar merdivenlerle çıkılan hünkâr mahfeli caminin şadırvan avlusu üzerinde, mermer balkonlu olarak içeriye hâkim bir biçimde yerleştirilmiştir. Böylece Osmanlı mimarisinde hünkâr mahfeli ilk defa Yeşil Cami de ortaya çıkmıştır. Buradaki çini bezeme caminin diğer bölümlerindekileri aratmayacak kadar güzeldir. Duvarlar 3 m. yüksekliğine kadar altı köşeli yeşil, açık ve koyu mavi arasında

değişen çinilerle kaplanmıştır. Yapıldığı yıldan günümüze değin solmadan rengini koruyan bu çiniler üzerinde de onları yapan Mecnun Mehmet'in imzası bulunmaktadır.

Türk mezar anıtlarının en güzel örneklerinden olan Çelebi Sultan Mehmet'in türbesi caminin önündedir. Ayrıca Yeşil Deresi üzerindeki Babacan Köprüsü yanında bulunan Yeşil Medrese de günümüze iyi bir durumda gelebilmiştir. Yeşil Medresenin karşısında, Yeşil Türbenin hemen yanında Yeşil Hamam ile Yeşil İmaretinden ise günümüze hiçbir kalıntı gelememiştir.

Uzun Çarşı

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Kapalı çarşının 15. yüzyılın ilk yarısında Uzun Çarşı olarak adlandırıldığı anlaşılmaktadır. Uzun Çarşı aksının zamanla kuzey ve güneyinde, hanlara sırtlarını dayamış küçük işyerleri kurulmuştur. Bu çarşıda sırasıyla elbiseciler, şekerciler, ayakkabıcılar ve bıçakçıların yer aldığı bilinmektedir. Gayrimenkullerin açık artırma usulüyle satılması Sûk-i Sultani olarak da adlandırılan bu çarşıda gerçekleştirilmiştir.

Evliya Çelebi, Uzun Çarşı'da 9.000 dükkanın bulunduğunu belirtmiştir. Kapalıçarşı'yı anlattıktan sonra, Uzun Çarşı'dan söz ettiği için, o dönemlerde çarşının üstünün açık olduğu anlaşılmaktadır. Kapalıçarşı'nın devamında yer alan Koza Han'ın kuzey kapısından doğuya Bat Pazarı'na doğru uzanan Uzun Çarşı'nın üstü günümüzde yeniden örtülmüştür. Çarşı da ağırlıklı olarak tekstil ticareti yapılmaktadır.

Fidan Han

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Bursa'nın en güzel hanlarından biri olan Fidan Hanı, Sadrazam Mehmet Ağa'nın oğlu İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır.

XV. yüzyıl yapısı olan han iki avluludur. Ahırlar ve diğer yan bölümlerin bulunduğu kısım bugünkü dükkanların olduğu yerdedir. Hana güneydeki çarşıdan girilmektedir. İç avlu 46.00x42.00 m. ölçüsünde kareye yakın dikdörtgen planlı olup, iki katlı revakların ayakları ve kemer yüzleri tuğla ve moloz taşla işlenmiştir. Ortasında bir havuz ve mescidi vardır. Birinci avlu üzerindeki hanın altta 48, üstte 50 olmak üzere 98 odası vardır. Alt kattaki odalar ve revaklar tonozlarla, üst katta revaklar kubbeli, odalar ise tonozla örtülmüştür. Çarşı tarafındaki alt kat odaları dışında kalan odalar birer pencere ile aydınlatılmıştır.

Uzuncarşı'nın kuzeyinde, Koza Hanı'nın karşısındadır. Hanın zemin kotu oldukça düşüktür. Bu hana bir zaman yem için saman getirildiği için, Samanpazarı da denilmiştir. Kareye yakın bir iç avlu etrafında sıralanan iki katlı revak ile odalardan oluşan han, Bursa'nın en önemli hanlarından. Duvarları iki sıra tuğla, bir sıra moloz taşı ile örülmüştür. Arka duvarları tümüyle moloz taşıyla örülmüştür. Revakların sivri, kemerleri ise tuğladan yapılmıştır. Hanın alt kat revakları tonozla, üst kat revakları ise kubbe ile örtülmüştür. Kubbe ve üst örtüsü kiremitle örtülüdür. Hanın doğu ve güneyinde birer kapısı vardır. Hanın alt katında kırk sekiz, üst katında ise elli oda bulunur. Çarşı tarafındaki odalar dışındaki diğer tüm odaların dışarıya bakan bir penceresi bulunur. Pencereilerin üzerinde, bir kuşak halinde tuğla süslemeler vardır. 1561, 1603, 1656, 1760 yıllarında onarımlar gören handa birçok değişiklikler de yapılmıştır. Halen sağlam ve faal durumdadır. Son derece geniş ve büyük bir han olan Fidan Han'ın içinde çok sayıda ağaç vardır.

Fidan Handa 105 adet dükkan bulunmaktadır, bu dükkanların geneli Kafe ve Tekstil üzerine satış yapmaktadır.

Pirinç Han

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Pirinç Han II. Beyazıt tarafından 1508 yılında İstanbul' daki cami ve imaretine gelir sağlamak amacıyla yaptırılmıştır. Pirinç Hanın mimarları Sultan Şah oğlu Yakup Şah bin Sultan Şah ve Abdullah oğlu Ali' dir.1855 depremde zarar gören han uzun süren restorasyon sonrasında , 2002 yılında alışveriş merkezi olarak açılmıştır. İki katlı olan Hanın üst katında 40 alt katında 38 olmak üzere 78 odası vardır.

İpek Han

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

İvaz Paşa Camisi'nin yanında olup, Bursa'nın en büyük hanlarından. Arabacılar, Sultan ve Eski İpek Han olarak da isimlendirilen hanı, Çelebi Sultan Mehmet; Mimar İvaz Paşa'ya, Yeşil Külliyesi'ne gelir sağlamak amacı ile yaptırmıştır.

Yontma taş ve tek sıra tuğladan inşa edilen ve kaynaklardan bu hanın avlu etrafında iki katlı olup, alt katında otuz dokuz, üst katında da kırk iki odası olduğu öğrenilmektedir. Son yıllarda yapılan restorasyonlar sırasında han ilk yapımından oldukça uzaklaşmış, yalnızca batı bölümü ayakta kalabilmiştir. Yine kaynaklardan öğrenildiğine göre avlu ortasında 12 köşeli, kaba yontma taş ve tuğladan yapılmış bir mescit bulunuyordu. Maksim'den Şehreküstü'ne inen Mecidiye Caddesi'nin açılması sırasında Vali Ahmet Vefik Paşa tarafından hanın giriş cephesinin olduğu kısım yıkılmış, 1958 yangını sonrasında bu bölüm yeniden yapılmıştır.

Emir Sultan Camii ve Türbesi

(bursa.gov.tr sitesinden alınmıştır.)

Emir Sultan semtinde, hemen her yerden görülebilen, asırlık ağaçlar arasında bulunan Emir Sultan Camisi, Tasavvuf bilginini Emir Sultan

(Mehmet Şemseddin Buhari) (1349-1429) adına eşi, Yıldırım Beyazıt'ın kızı Hundi Fatma Hatun tarafından yaptırılmıştır. Bir söylentiye göre de Bursa tüccarlarından Hoca Kasım tarafından Emir Sultan anısına yaptırılmıştır. Yapım tarihi kesinlik kazanamamakla beraber, Çelebi Sultan Mehmet zamanında yapıldığı da ileri sürülmüştür. Ancak, bu yapı 1795 yılında bütünüyle yıkılmış, h.1219 (1804)'de Sultan III.Selim tarafından aynı plan düzeninde yeni baştan yapılmıştır. Bursa'da büyük hasara neden olan 1855 depreminde zarar görmüş, 1868'de şehzade olan II.Abdülhamit tarafından yenilenircesine onarılmıştır.

Emir Sultan Camisi, ilk yapılışında tek kubbeli küçük bir cami iken, sonradan önüne üç kubbeli bir revak ile odalar eklenmiştir. Dikdörtgen bir plan düzeninde ahşap korkulukların, sivri ve yatay kemerli revaklarla çevrili bir şadırvan avlusu yapının ana plan şemasını meydana getirmektedir. Bunun kuzeyine tek kubbeli dört köşeli ibadet yeri, aksi tarafa da Emir Sultan'ın türbesi ile iki yanına ikişer oda yerleştirilmiştir.

İbadet yeri ile türbe eksenine üzerine simetrik olarak minareler yerleştirilmiştir. Böylece çevresi on altı yuvarlak sütun üzerine kubbelerle örtülü iç bahçenin bir yanı camiye diğer yanı da türbeye ayrılmış, ortasına da şadırvan yerleştirilmiştir.

Cami kısmı 15.20x15.20 m. ölçüsünde kare planlıdır. Üzerini kemer ve köşelerde trompların taşıdığı merkezi bir kubbe örtmüştür. İçerisi kasnakta yer alan on iki, duvarlarda da kırk pencere ile aydınlatılmıştır. Bu sistem XIX. yüzyıl barok camilerinde yaygın biçimde görülen bir aydınlatma sistemidir. Caminin mihrabı XVII. yüzyılı İznik çinileri ile bezenmiştir.

Emir Sultan Türbesi'nin ilk yapılışından günümüze hiçbir şey gelememiştir. Bugünkü sekizgen planlı türbe 1868 yılında yapılmıştır. Türbede Emir Sultan'ın eşi Hundi Fatma Sultan ile iki kızı gömülüdür. Ayrıca camiye giden ana cadde üzerinde tarihi mezar taşlarının bulunduğu bir mezarlık ile h.1156 (1743) ve h.1254 (1838) tarihli iki

çeşme bulunmaktadır. Emir Sultan camisinin güneyinde Emir Sultan'ın eşi Hundi Hatun tarafından yaptırılmış hamamı bulunmaktadır.

Bursa Kent Müzesi

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Avrupa'nın ödüllü müzelerinden biri olan Bursa Kent Müzesi binası 1926 yılında Adliye binası olarak inşa edilmiş 1999 yılından sonra restore edilerek 2004 yılında bugünkü halini almıştır. Müzede, Bursa'nın tarihi, coğrafi, kültürel, sosyal, ekonomik, ticari yapısına ilişkin belge ve bilgiler farklı sergileme tarzıyla sunulmaktadır. Birinci kat; kronolojik olarak düzenlenmiş olup, burada gezerken zaman tüneline ilerliyorsunuz gibi hissedeceksiniz. 7000 yıl öncesi Neolitik dönemden günümüze kadar yaşananlara tanıklık edebilirsiniz.

Bodrum katta bulunan tematik galerilerden biri olan "El Sanatları Çarşısında" ise dönemin çarşılarında geziyormuş gibi olacaksınız; birçoğu 18. yy'da Avrupalı gezginler tarafından çekilmiş olan fotoğraflardan örnek alınarak, zamanın el sanatları ile uğraşan dükkânları tekrar yapılmış ve tarihi bir çarşı görünümü almış.

Yine burada Kent Müzesine bağışlanan eski dönem eşyaları görebilirsiniz. İpek ve ipekböceği yetiştiriciliği ile ilgili tematik galeride tekstil sektörünün doğuşuna tanık olabilirsiniz. Üst kattaki tematik galeri de ise Bursa'da dünden bugüne, gündelik yaşama, kaplıcalara, yemek kültürüne ve diğer kültürel olgulara tanık olacaksınız

Tarihi Belediye Binası

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

...Saat tam onu çeyrek geçe, saatine baktı ve balo vaktinin geldiğini fark etti. Bütün zevat, erkekler siyah smokinler, bayanlar şık tuvaletler içinde arabalarla belediye salonuna geçtiler. Bu, iki katlı,

gösterişli ve ahşap bir binaydı. Üst kattaki geniş salonun bir köşesini büyük bir çini soba süslüyordu. Bir başka köşeye de Ege Vapuru'nun bandosu yerleşmişti.

Otomobilinden inip, çevik adımlarla merdivenleri çıktı, şapkasını, eldivenlerini, pardösüsünü ve bastonunu vestiyere bıraktı ve ikinci kata çıkıp kendisine takdim edilen bayanları selamladı. Sonra da Vali'nin eşine kolunu teklif edip salona girdi.

Bando İstiklal Marşı'nı çaldıktan sonra bir iki dakika dinlendi. Akabinde aheste tempolu bir vals başlayınca bayanlardan birinin önünde eğildi ve 18 yaşında bir genç çevikliği ile piste çıktı. Bu raks gece yarısına kadar sürdü. Bittiğinde alkışları zarif bir reveransla yanıtladı.

Neşesi yerindeydi.

Hastalığı sebebiyle yorgun düşmesinden endişelenen yanındakiler ise "hazır keyfi yerindeyken otele döndürebilsek ne ala" diye umutlandılar.

Ama nafile...

O aniden hareketlenmiş, vals çalmaya devam eden orkestraya doğru yönelerek; Orkestra şefine "Zeybek" diye seslendi.

Orkestra üyeleri şaşkın bir halde bir zeybeğin melodisini mırıldanmaya çalışırken yeniden seslendi: " Hayır... O değil... Sarı Zeybek"

Salondaki fraklı ve tuvaletli davetliler, "Rejime riayet ederse en çok 9 ay yaşayabilir teşhisi konulan ve bunu bilen bir adamın, büyük önder Atatürk'ün dizlerini yere vura vura, Ödemiş ve Aydın efelerini de hayran edecek şekilde bir zeybeğin kahraman figürlerini icra edişini izliyorlardı artık...

O gece, yaşlı gözlerle Gazi'nin, tıpkı ateşe atılmazdan önce kayalar arasında veya kara ormanda zeybek oynayarak ölüme meydan okuyan zeybekler gibi; ölüme meydan okuyuşunu izleyenler için değil Atatürk içinde güzel bir geceydi.

O balonun onun son balosu olduğu söylenir zira ilerleyen günlerde Sarı Zeybek'in hastalığı ilerleyecektir. Bu onun Bursa'ya son gelişi olmuştur.

Atatürk'ten geriye kalan en önemli hatıralardan birinin yaşandığı tarihi Bursa Belediye Binası 1880 yılında Vali Ahmet Vefik Paşa döneminde Mimar Kütahyalı Şehbader tarafından 7 ay gibi kısa bir süre içinde, eskiden Orhan Külliyesi'nin bir parçası olan ve bir yangın sonrası yok olan Orhan İmaretinin bulunduğu arsa üzerine yapılmıştır. Üslup olarak; Tanzimat Dönemi'ne ait yenilikçilik etkilerinden etkilenilerek Neo Osmanlı adı verilen bir üslupla, ampir mimarisi tarzında inşa edilen bu bina; Türkiye'nin en eski belediye binasıdır. Doğu ve Batı yönünde iki kapısı bulunan iki katlı yapı; su basma kotuna kadar kesme taş olup üst katları ahşap hatlar arası karkas tuğla dolgudur. İçyapı düzeni Osmanlı konaklarını benzemekte dış yüzeyi ise eski Bursa evleri görünümündedir.

Doğu tarafında zeminden birkaç mermer basamaklı üstü kapalı revaklı zemin kattan birinci kata giriş yapılabilmektedir. İçeri girer girmez bizleri her iki yanımızda da görkemli çift taraflı, gösterişli merdivenler karşılar. Yine aynı katta her iki tarafta çalışma odalarını görebilirsiniz.

Yine merdivenleri kullanarak ikinci kata çıkılır, ikinci kat orijinal halinde birinci kat ile aynı plandayken yapılan değişiklikler ile batı girişin üstüne denk gelen kısım Belediye Başkanı makam odası, meclis ve encümen çalışmaları için toplantı odası gibi bölümlere ayrılmıştır.

1889 yılında yangın tehlikesi geçirmiş, 1902’de yenilenecek bazı eklemeler yapılmıştır.

Günümüzde ise Belediye hizmet faaliyetleri için kullanılmakta olup tarihi bir değer olarak korumaya alınmıştır.

Orhan Camii (ve külliyesi)

(Yazı için Burak Emil’e teşekkür ederiz.)

Kuzey yönündeki giriş kapısının üzerinde bulunan kitabede; 1339 ‘da Orhan Bey’in yaptırdığı, Karamanoğlu Mehmet Bey’in1413’te büyük zarar verdiği, Çelebi Sultan Mehmet’in veziri Beyazıt Paşa’ya 1417’de tamir ettirdiği yazmaktadır.

Bu dönemde camiler tek başına yapılmayıp; medrese, hamam, imaret, zaviye gibi ek yapılar ile beraber yapılıyor ve bu yapı topluluğuna da “külliye “ adı veriliyordu. Orhan Bey külliyesinden ise medrese ve imaret ne yazık ki günümüze ulaşamamıştır.

Bursa’nın ünlü altı padişah camisinden en eski olanı Orhan Cami; erken dönem Osmanlı mimarisinin ilk önemli örneğidir. Yapı planı şekliyle “Kanatlı Cami” olarak ta adlandırılan bu üslup zamanla cami mimarisinde “Bursa Üslubu “ olarak adlandırılmıştır.

Bu üsluptaki camilerin planı ters çevrilmiş “T” biçimindedir. Ön tarafta kubbeli bir son cemaat yeri, mihrap istikametinde peş peşe iki kubbeli ve kanatlarda birer kubbeli olarak inşa edilmiştir.

Mihrabın bulunduğu arkadan ikinci kubbenin zemini avlunun bulunduğu birinci kubbenin zemininden 60 cm kadar daha yüksektir ve namaz kılmaya mahsustur. Birinci kubbenin altında ve yan kanatlarda, kıraat, meclis, sohbet gibi namaz dışı sosyal ihtiyaçlar karşılanmakta; yine girişteki kubbenin altında kalan ve yan eyvanlarda kadı bürosu gibi amaçlar için kullanılmaktaydı. Ayrıca avluya açılan her iki eyvan içinde birer küçük ön oda bulunurdu.

Orhan Cami'sinin özellikle yan odaları olacak şekilde planlandığı ve dervişlerin, âlimlerin ve tasavvuf ehli kişilerin buralarda konakladığı söylenmektedir.

Bu tarz dini ve idari gereksinimlerin aynı yapı altında var edildiği bu mimari üslup; Bursa'daki ünlü altı padişah caminin beşinin (I. Murat Hüdavendigâr, Yıldırım, Yeşil, Muradiye, Orhan) yapımında zaman içinde çok az değişikliklerle tekrar edilmiştir. Bazılarında kubbeler altındaki zeminler eşit yükseklikte yapılmış, bazısında da tek bir hacim içinde çok kubbeli bir üslup kullanılmıştır.

Orhan Camii'nde erken dönem Osmanlı camilerinin belirgin özellikleri görülebilir. Duvarlar moloz taş ve kesme taş ve aralarına tuğlalar konularak yapılmış olup, dış cephede güneş kursları gibi semboller, tuğla rozetler görülmektedir. Son cemaat yeri olarak kullanılan revaklar mermer sütunlar ile desteklenmiştir. Bu döneme ait yapıların bir kısmında Bizans sütun ve sütun başlıklarının kullanılması kimi araştırmacılarca Osmanlı'ya uygun olmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir. Kimi araştırmacılara göre de, Osmanlı'nın daha kuruluş döneminde bile nasıl bir kültürel hoşgörü tavrı içerisinde bulunduğunu, eserlerin inşası sırasında daha önce yıkılmış, harap olmuş yapılardan alınan bu sütun ya da başlıkları tarihin bir parçası olarak görüp, ziyan etmeden, yok etmeden kullanarak yaşatmak istediğini göstermektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz tavrıyla Osmanlı yapılarını sadece birer taş yapı olarak değil bir ruh haliyle inşa etmekteydi. Ahmet Hamdi Tanpınar, bu gözlemini "Beş Şehir" adlı eserinde, erken Osmanlı dönemine ait eserlerden; "Cetlerimiz inşa etmiyorlar, ibadet ediyorlardı. Maddeye ısrarlar geçmesini istedikleri bir ruh ve imanları vardı. Taş ellerinde canlanıyor, bir ruh parçası kesiliyordu. Duvar, kubbe, kemer, mihrap, çini hepsi Yeşil'de dua eder. Muradiye'de düşünür. Yıldırım'da harekete hazır, göklerin derinliğine susamış bir kartal hamlesiyle ovanın üstünde bekler." şeklinde bahsetmiştir.

Kozahan

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

1490-1492 yılları arasında II. Beyazıt'ın İstanbul'daki cami ve medresesine gelir getirmesi amacıyla vakıf olarak yaptırılmıştır. Döneminde hanlara, hizmet ettiği tüccarlara ya da han içinde hangi işle uğraşılıyorsa ona göre ad verilmiştir. Koza Han da adını ipek yolundaki önemli bir ticaret merkezi olan Bursa'da koza satışının yapıldığı yer olmasından dolayı 'Koza'dan alıyor.

Bursa bu dönemlerde ipekböceği üretiminin oldukça yoğun olduğu bir yer; civar köylerde ipekböceği yetiştiriciliği yapılmaktaymış. İpekböceği belirli dönemlerde kendi etrafında kozasını örer ve bu kozalar köylüler küfelerle Koza Han'a getirirlermiş. Burada avluda küfeler içinde kozalar satışa sunulmuş. Burada ki ipek üreticileri kozaları seçer alımını yaparmış. Köylü –tüccar bütün gün han içinde bu işi sürdürürmüş. Tüccar hangi kozayı hangi köylüden alacağına karar verdikten sonra hamallar malı alıp ipekböceği kozayı delip çıkmadan önce içinde sıcak suların bulunduğu kazanların olduğu yere götürürler daha sonra da kozadan yavaş yavaş ipliğin çekilmesine başlanırmış. Bazı köylüler ise kendileri böceği öldürdükten sonra hazır olarak satarlarmış. Bazı kozalar ise koza kooperatifinde açık artırma usulü satılmış. Bunlar dokumaya uygun olmadıkları için genelde ibrişim için kullanılırmış. Denyesiz (lifi çok ince olan) kozayı kumaşçılar alırmış. Kazazlar(ipek ibrişimi yapan kişi) ise ibrişim yapardı. Yapılan ibrişimler de terzilere satarlarmış. Terziler de ibrişimi ceketin iliğinde kullanırmış. Havlucularda kendilerine uygun koza alımı yaparmış. Havluya desen vermede kullanırlarmış.

Delinmiş kozalar bile israf olmaz kalın elbiselik kumaşta kullanılmak üzere ilgilisi tarafından alınmış hatta Koza Han'ın içinde yere dökülen kozaları ise çocuklar toplar, bunları satarak harçlık çıkartırlarmış.

Bugün tabi ki Handaki günlük telaş böyle değil... Hanın üst katında alışverişinizi yaptıktan sonra alt katta bulunan kafelerde çayınızı kahvenizi yudumlarken; köyünden gelen köylüyü İç Kozahan'da atını bağladıktan sonra sırtında küfesiyle Hanın doğu kapısından Orhan Cami yönünden içeri girdiğini varsa gözüne çarpan tanıdıklara selam verdikten sonra bir köşeye küfesini koyup han avlusunun ortasında bulunan şadırvan da elini yüzünü yıkamasını, soluklanmasını sonra köşedeki kahveciden çayını söyleyip küfesinin yanına gitmesini, biraz geç kaldıysa kemerlerin arasına gerilmiş gölgelikte yer olmaması sebebiyle güneşte kalmamak için handaki asırlık ağaçların kalın dallarının yarattığı bir gölgelikten faydalanmaya çalışmasını hayal edebilirsiniz.

Ulucami

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Bursa Ulu Camii, aslen zaviye olarak yapılan, sonradan cami olarak kullanılmaya başlanmış olmasına rağmen çok ayaklı cami şemasının en klasik ve anıtsal örneği sayılır. I. Bayezid tarafından 1396-1400 yılları arasında yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı cami yaklaşık toplam 5000 metrekare boyutlarında olup 20 kubbe ile örtülüdür. Sekizgen kasnaklara oturan kubbeler mihrap duvarına dik beş sıra halinde dizilmiştir. Kasnaklar mihrap eksenini üzerindeki en yüksek olmak üzere yanlara doğru gidildikçe her sırada daha alçak düzenlenmiştir.

Düzgün kesme taşlarla inşa edilmiş kalın beden duvarlarının masif etkisini hafifletmek için cephelerde her kubbe sırası hizasına gelmek üzere sağır sivri kemerler yapılmıştır. Her kemerin içinde iki sıra halinde ikişer pencere yer alır. Bunların gerek biçimleri gerek boyutları her cephede farklıdır. Son cemaat yeri bulunmayan yapının kuzey cephesinde köşelerde sonradan yapılan iki minare vardır. Minarelerin ikisi de beden duvarına oturmaz, yerden başlar. Batı köşesindeki minare I. Bayezid tarafından yaptırılmıştır. Sekizgen biçimli kürsüsü bütünüyle mermerden, gövdesi tuğladandır. I.

Mehmet'in yaptırdığı söylenen doğu köşesindeki kare kürsülü minare, caminin beden duvarından da 1 m kadar ayrıktır.

Şerefeler her iki minarede de aynı olup tuğlalı mukarnaslarla bezelidir. Kurşun kaplı külahlar 1889'daki yangında ortadan kalkınca, bugünkü boğumlu taş külahlar yapılmıştır. Türk-İslam dünyasının en eski camilerinden birisi ulu camiidir. Minberin giriş kapısının üzerindeki kitabede altın yıldızla Osmanlıca olarak, 'Yıldırım Beyazıt Han tarafından hicri 804 (miladi 1399) yılında yaptırılmıştır' ibaresi yer alıyor. Bursa kent merkezinde, Atatürk Caddesi üzerindedir.

Şengül Hamamı (Gümüşçüler Çarşısı)

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Ulucami'nin kuzeybatısında bulunan bu hamam Yıldırım Beyazid tarafından yaptırılmış olup Ulucami için vakfedilmiştir. Yani bu hamamdan gelen gelirler Ulucami için kullanılmıştır.

Küçük boyutlu dikdörtgen planlı bir yapıdır. Günümüzde sadece orta kısmı mevcut olup yan eyvanları yıkılmıştır. 1930'lu yıllara kadar hamam olarak kullanılan yapı birçok kez onarım görmüş günümüzde ise birçok gümüşçü dükkânından oluşmuş çarşı olarak kullanılmaktadır. Ve gümüşçüler çarşısı olarak bilinmektedir.

Bali Bey Hanı

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Osmanlı devletinin Fatih ve II inci Beyazid devri önemli şahsiyetlerine Malkoçoğlu Hamza Bey'in oğlu Bali Bey tarafından, Yenişehir'deki cami ve imaretinden oluşan külliyesine gelir getirilmesi için inşa edilmiştir.

Eski adıyla 'Balık Pazarı' adı verilen bölgede bulunan bu han, döneminde ve öncesinde inşa edilen diğer iki katlı avlulu han yapısından farklı olarak üç katlı inşa edilmiş tek handır.

Bazı kaynaklara göre hanın doğusunda (Ulucami'ye bakan kısmı) iki kat, batısında sur dibindeki yamaca yaslanmış kısmı ise üç katlıymış. Batı ve güney yönlerinde eğimli araziye yaslanmış kısımlarda birçok bölüm kayalara oyularak oluşturulmuş.

Bursa'ya gelen tüccarların konaklaması, mallarını pazarlaması için yapılmış han zamanla ilgisizlikten ve bakımsızlıktan harap hale gelmiş... 20 yüzyıl başında kimi zaman posta arabalarının konakladığı bir yer, kimi zaman sığınak kimi zaman depo kimi zamanda kahvehane olarak kullanılan yapı; 1984 yılında Bursa Belediyesi tarafından ele alınmış, toprak altında kalan kısımlar çıkarılmış, 1994 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından rölövesi alınmış. 2002 yılında Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanarak restore edilmiş.

Günümüzde; Karagöz Atölyesi, Türk süsleme sanatı; cam işleme; minyatür; el dokuma; çini, ağaç işlemeciliği gibi el sanatlarının bulunduğu atölyelerden oluşan çeşitliliğe ev sahibi yapmaktadır.

Osman Gazi ve Orhan Gazi Türbeleri

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Hisar mahallesinde tophane parkında surların iç kısmında kalmaktadır. Osman Gazi'nin türbesi girişte sol tarafta Orhan Gazi'nin türbesi ise sağ taraftadır.

Bursa'nın fethinden önce baba Osman Gazi oğul Orhan Gazi'ye zamanında aynı yerde bulunan Saint Elias Manastırının gümüş kaplı kümbetini göstererek buraya gömülmek istediğini bildirmiştir.

Bursa'nın fethini takiben Orhan Gazi, manastırın bu bölümünü türbeye dönüştürmüş ve Osman Gazi buraya defnedilmiştir. 1855 yılındaki büyük depremde yıkılan türbe 1863 yılında sultan Abdülaziz tarafından tekrardan inşa edilmiştir.

Türbe üzeri kubbe örtülü sekizgen yapıdadır. Türbede Osman Gazi'den başka oğlu Alâeddin Bey, I. Murad'ın oğlu Savcı Bey, Aspurça Hatun'un oğlu İbrahim Bey ve 12 şehzadeye ait sandukalar mevcuttur.

Bir rivayete göre Osman Gazi'ye ait olan, Sultan Alâeddin'in Karacahisar Beyliğini verdiği zaman hediye ettiği iri taneli ağaçtan bir tesbih ile büyük bir davul kasnağının zamanında burada olduğu ama 1801 yılında yaşanan bir yangında yok olduğu söylenmektedir.

Gariptir ki; Osman Gazi miras olarak sadece bir çift çizme, zırhını, sancağını, kılıcını tuzluğunu, kaşığı ve birkaç at ve üç adet koyununu bırakmıştır.

Orhan Gazi Türbesi de girişte sağ tarafta Saint Elias Manastırının bulunduğu yere yapılmış olup, türbe içinde zeminde o dönemden kalma mozaikler hala gözükmektedir. Yapı olarak Osman Gazi türbesi ile benzerlik göstermektedir, ancak kubbe iç tarafta köşelerde kalan sütunlar üzerinde durmaktadır.

Saat Kulesi

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Hisarda bulunan Tophane Mahallesi'nde Osman Gazi ve Orhan Gazi türbelerinin bulunduğu park içinde olan saat kulesi burada yapılan ilk kule değil. İlk Abdülaziz döneminde yapılmış ve bilinmeyen bir sebeple yıkılmış ve yerine bugün gördüğümüz kule 1906 yılında II. Abdülhamit'in tahta çıkışının 30. yıldönümünde hizmete girmiş.

Altı katlı 33 metre yüksekliğindeki kule kesme taştan yapılmıştır. Her katın dört cephesinde yuvarlak kemerli pencereler mevcut, en üst katında ise her yüzünde birer saat bulunmaktadır. Kulenin tepesine 89 basamaklı ahşap merdiven çıkılmaktadır ancak halka açık değildir. Kule yangın gözetleme kulesi olarak kullanılmaktadır.

Şehadet Cami

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)

Tophane Parkı'nı güney batısında, ordu evinin tam karşısında bulunmakta olan Şehadet Cami, bazı kaynaklara göre kiliseden çevrilmiş, bazı kaynaklara göre de I. Murat (Hüdavendigâr) tarafından yaptırılmıştır. Şehadet Cami denmesinin ise iki ayrı rivayeti vardır. İlki I. Murat'ın Cami'nin açılışından sonra katıldığı Kosova Savaşı'nda şehit olması sebebiyle bu ismin verilmesi diğer ise cemaat ile namaz kılmadığı için devrin kadısının onun şahitliğini kabul etmemesi ve bu camiyi yaptırtmasıdır.

Kavaklı Cami

(Yazı için Burak Emil'e teşekkür ederiz.)


Kavaklı Caddesi üzerinde bulunan Kavaklı Camisi'nin en önemli özelliği sokağa da adını veren bir kavaktır.

Aslında 'çınar'dır. 'Kavak' eski dilde çınarın eski adıdır. 'Kabuğu soyulmak' anlamına gelen 'kavlamaktan' geliyor. Bu ağaç Bursa'nın en eski en yaşlı ağacıdır, yakın bir zaman kadar kocaman gövdesi ve kovuğuyla hayattaysa da bugün durumu biraz içler acısıdır.

Bursa'nın fethinin gerçekleşmesinden sonra şehrin önde gelen ahi ve beylik önderleri Orhan Bey'i tebrik etmeye gelmekteyken Şehrin fethine katkısı da bulunmuş olan dervişlerden Baba Sultan diğer adıyla Geyikli Baba gelmemiştir hatta Orhan Bey'inde kendisine gelmesini de istememiştir. Buluşmaya lüzum görmeyip dualarının kendisiyle olduğunu bildirmekle yetinmiştir. Ancak bir süre sonra Derviş bir kavak(çınar) ağacı fidanı ile buraya gelmiş ağacı dikmeye başlamıştır. Yanına gelen Orhan Gazi'ye de "Teberrükümüz oldukça dervişlerin duası sana ve nesline makbuldür diyerek dua etmiştir ." Bugün ağacın bulunduğu yerde bulunan cami çok daha sonra yapılmıştır.



www.istanbulgezginleri.com

 /IstanbulGezginleri

 /gezginist